

УДК 336.71

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/35.15>**Просович О.П.**

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет «Львівська політехніка»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2835-0603>**Чучман І.-Б.А.**

аспірант кафедри менеджменту організацій

Національний університет «Львівська політехніка»

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-2866-5788>**Грибик І.І.**

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет «Львівська політехніка»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8726-509X>

АНАЛІЗ СТАНУ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ РИНКУ В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ

У сучасних умовах цифрова трансформація банківського сектору стає не лише трендом, а й необхідністю для забезпечення конкурентоспроможності фінансових установ. Технологічні зміни охоплюють усі аспекти банківської діяльності, сприяючи автоматизації процесів, розширенню доступу до послуг та підвищенню рівня клієнтоорієнтованості. Впровадження онлайн-банкінгу, мобільних додатків, технологій штучного інтелекту та блокчейну дозволяє спростити фінансові операції, знизити операційні витрати та підвищити ефективність управління ризиками. Світовий досвід свідчить, що цифровізація банківської сфери не лише сприяє зростанню якості послуг, а й створює нові виклики, серед яких питання кібербезпеки, регуляторні обмеження та необхідність адаптації клієнтів до нових технологій. В Україні процес діджиталізації банківського ринку набирає обертів, проте стикається з низкою бар'єрів, пов'язаних із нерівномірним рівнем технологічного розвитку, правовими аспектами та довірою клієнтів до цифрових сервісів. Метою цієї статті є аналіз стану та перспектив розвитку діджиталізації банківського сектору в Україні та світі, визначення ключових тенденцій та факторів, що впливають на процес цифрової трансформації. У межах дослідження розглянуто наукові праці та практичні кейси впровадження цифрових рішень у банківській сфері, здійснено порівняльний аналіз рівня діджиталізації в різних країнах, а також виявлено основні проблеми, що стримують розвиток цифрового банкінгу в Україні. Результати дослідження вказують на те, що цифрова трансформація банківського сектору є важливим фактором його подальшого розвитку. Використання сучасних технологій дає змогу фінансовим установам підвищити ефективність своєї діяльності, розширити клієнтську базу та забезпечити стабільне зростання в умовах глобалізованої економіки. Однак для повноцінної реалізації цифрового потенціалу необхідно вирішити питання нормативно-правового регулювання, посилити заходи кібербезпеки та сприяти зростанню фінансової грамотності населення. Отримані висновки можуть бути корисними для подальших досліджень у сфері цифрової трансформації банківського сектору та розробки практичних рекомендацій для фінансових установ.

Ключові слова: цифрова трансформація, інформаційні технології, конкурентоспроможність фінансових установ, кібербезпека, фінансова грамотність населення.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку банківської системи характеризується активною цифровою трансформацією, що зумовлена швидким розвитком інформаційних технологій та зміною споживчих очікувань. Діджиталізація банківських послуг стає ключовим інструментом підвищення конкурентоспроможності фінансових установ, зменшення операційних витрат і забезпечення більшої доступності фінансових продуктів для клієнтів. Водночас глобальні тенденції цифрової трансформації свідчать про неоднорідність її впровадження у різних країнах та банківських системах, що викликає необхідність проведення порівняльного аналізу національного та зарубіжного досвіду.

В Україні процес цифровізації банківського сектору набуває все більшої динаміки, проте залишається низка викликів, пов'язаних із кібербезпекою, рівнем фінансової грамотності населення, регуляторними обмеженнями та технологічною інфраструктурою. Впровадження онлайн-банкінгу, мобільних застосун-

ків, штучного інтелекту, блокчейн-рішень та інших інноваційних технологій суттєво змінює традиційну модель банківського обслуговування, створюючи як нові можливості, так і загрози.

Попри значну кількість досліджень, присвячених окремим аспектам цифровізації фінансового ринку, комплексний аналіз стану та перспектив розвитку діджиталізації у банківському секторі України у зіставленні із зарубіжними практиками залишається актуальним науковим завданням. Необхідність такого аналізу зумовлена прагненням до створення ефективної стратегії цифрової трансформації банківського сектору, яка враховуватиме світові тренди, специфіку національного ринку та виклики, що виникають у процесі впровадження інноваційних технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасних наукових дослідженнях значна увага приділяється цифровій трансформації банківського сектору, зокрема впровадженню фінансових технологій (FinTech), авто-

матиматизації процесів та підвищенню рівня кібербезпеки. Багато вчених досліджують вплив діджиталізації на ефективність банківської діяльності, рівень клієнтоорієнтованості та конкурентоспроможність фінансових установ.

Зокрема, дослідники Ткачук Н. [1], Копилова О. В. та ін. [2] наголошують на тому, що цифрова трансформація сприяє зниженню операційних витрат, покращенню доступу до фінансових послуг та підвищенню рівня фінансової інклюзії. В їхніх працях аналізуються такі технології, як штучний інтелект, блокчейн, Big Data та мобільний банкінг, які відіграють ключову роль у розвитку банківської системи. Однак низка авторів, зокрема Лапін А. В. та ін. [3], Тімінський О. Г. та ін. [4] акцентують увагу на викликах, пов'язаних із кібербезпекою, регуляторними обмеженнями та ризиками використання цифрових активів.

Деякі дослідження зосереджуються на аналізі рівня цифровізації банківського сектору України, виявленні проблем правового регулювання цифрових фінансових послуг та оцінці перспектив розвитку онлайн-банкінгу. Дослідники Бондаренко Л., Подарин А. [5] наголошують, що, незважаючи на активне впровадження цифрових технологій українськими банками, існують значні перешкоди, зокрема недостатній рівень довіри населення до електронних послуг, нерівномірний розвиток цифрової інфраструктури та питання персональної безпеки користувачів.

Попри широкий спектр наукових публікацій, залишається низка не вирішених питань. Зокрема, недостатньо досліджено, як саме цифровізація банківського сектору впливає на структуру ринку та конкурентні позиції фінансових установ. Також потребують подальшого аналізу питання адаптації зарубіжного досвіду до українських реалій та можливості створення ефективної стратегії цифрової трансформації з урахуванням національних особливостей.

Таким чином, дана стаття спрямована на заповнення існуючих прогалин у знаннях шляхом комплексного аналізу стану діджиталізації банківського сектору України та зарубіжних країнах, а також виявлення основних тенденцій, викликів та перспектив цифрової трансформації банківських установ, а також запропоновано рекомендації щодо подальшого вдосконалення цифрових банківських послуг.

Метою статті є аналіз сучасного стану та визначення перспектив розвитку діджиталізації банківського сектору в Україні та зарубіжних країнах, а також виявлення основних тенденцій, викликів і можливостей цифрової трансформації фінансових установ.

Для досягнення цієї мети поставлено такі завдання:

- проаналізувати сучасний рівень впровадження цифрових технологій у банківському секторі України та порівняти його із зарубіжним досвідом;
- визначити основні переваги та ризики діджиталізації банківської системи;
- виявити ключові виклики та обмеження, що стримують розвиток цифрового банкінгу в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Цифрові технології докорінно змінили банківський сектор, зробивши фінансові послуги швидшими та доступнішими. Проте, економічні наслідки цифровізації банків поки що недостатньо досліджені. З розвитком інтер-

нету традиційні відділення поступово втрачають значення, а банки переходять до безготівкових та онлайн рішень, таких як мобільний та електронний банкінг. Електронний банкінг – це онлайн-доступ до фінансових послуг, що дозволяє оплачувати рахунки, переказувати кошти та контролювати баланс. Він став ключовим фактором утримання клієнтів і конкурентної боротьби між банками [6, с. 271]. Діджиталізація банківського сектору є ключовим драйвером трансформації фінансової системи як в Україні, так і у світі.

Впровадження цифрових технологій сприяє оптимізації банківських процесів, підвищенню доступності фінансових послуг та зміцненню конкурентних позицій банків. У країнах із розвинутою фінансовою інфраструктурою активно використовуються штучний інтелект, блокчейн та Big Data для покращення якості обслуговування клієнтів і зниження ризиків. В Україні ж цифровізація банківського сектору проходить прискореними темпами, що зумовлено як глобальними трендами, так і внутрішніми викликами, зокрема необхідністю посилення фінансової інклюзії та безпеки. Попри позитивні зміни, залишається ряд питань щодо кіберзахисту, законодавчого регулювання та адаптації традиційних банківських установ до нових реалій. У перспективі подальший розвиток діджиталізації фінансового ринку передбачає інтеграцію інноваційних рішень, розвиток фінтех-стартапів і розширення спектра онлайн-послуг, що дозволить зміцнити економічну стабільність та ефективність банківської сфери.

Пандемія коронавірусу стала справжнім каталізатором розвитку цифрових технологій у банківській сфері. За даними Harvey Nash / KPMG CIO Survey 2020, під час першої хвилі пандемії фінансові установи почали активно інвестувати в цифровізацію – вкладення у фінансові технології зросли на 47 %. Це було вимушене рішення, адже міжнародні банки щотижня втрачали близько 15 мільярдів доларів. Щоб адаптуватися до нових реалій, майже половина керівників фінансового сектору значно прискорила цифрову трансформацію, фактично подвоївши її темпи [7]. Сучасні банківські послуги, такі як телебанкінг, мобільний та інтернет-банкінг, відкривають нові можливості як для банків, так і для клієнтів. Вони спрощують доступ до фінансових сервісів, підвищують ефективність роботи банківських установ та допомагають зменшити витрати на залучення нових клієнтів. До того ж швидкість обслуговування більше не залежить від кількості відділень чи їхньої пропускну здатності – технології роблять цей процес значно гнучкішим та зручнішим для користувачів.

На початок 2022 року понад 2 мільярди людей у світі активно користувалися інтернет-банкінгом, а до кінця 2024 року ця кількість зростає до 2,5 мільярда. Значну частку цього ринку займає Далекий Схід та Китай – понад 856 мільйонів активних користувачів, що становить 41,4% світового показника. Банківська система зазнала значних змін завдяки розвитку Інтернету, що сприяло поширенню інтернет-банкінгу серед населення Європейського Союзу (рис. 1). Дані свідчать про стабільне зростання кількості користувачів: за період дослідження цей показник збільшився на 24 процентних пункти, досягнувши 58% у 2021 році [8, с. 261]. Хоча цей рівень не можна назвати достат-

ньо високим, він демонструє сталу позитивну динаміку в усіх країнах ЄС, хоча й із значними відмінностями між ними. Найактивніше інтернет-банкінг використовують у Данії (94%) та Нідерландах (89%), де цифрові фінансові послуги стали нормою для майже всього населення. Високий рівень користування також характерний для Фінляндії (92%) та Швеції (85%). Серед країн Балтії лідером є Естонія (80%), де держава активно розвиває електронні послуги, що сприяє високому рівню цифровізації. Найнижчі показники інтернет-банкінгу спостерігаються в Румунії (12%) та Болгарії (13%), однак у цих країнах останніми роками простежується стійке зростання рівня цифровізації, що свідчить про перспективи подальшого розвитку. Цифровий банкінг активно розвивався ще до пандемії, але затижні періоди соціального дистанціювання зробили його не просто зручним інструментом, а життєво необхідною складовою фінансової системи.

Розвиток цифрових технологій відкрив шлях до появи необанків – фінансових установ, які працюють виключно онлайн, без фізичних відділень. Вони надають банківські та платіжні послуги через мобільні додатки та інтернет-платформи, роблячи фінансові операції зручнішими та доступнішими для користувачів. Перші віртуальні банки з'явилися ще у 1995 році в США (Security First Network Bank), а в 1996 році в Європі (Advance Bank, Німеччина). З того часу ринок цифрових фінансів стрімко розвивається: на початок 2022 року вже існувало понад 90 фінансових стартапів, що працюють у цьому секторі. Серед найвідоміших необанків у різних регіонах: Європа: N26 (Німеччина), Revolut, Monzo (Велика Британія). США: Varo Money, Chime. Канада: Koho, EQ Bank. Азія: WeBank (Китай), Neat (Гонконг), Momo (В'єтнам). Латинська Америка: Nubank (Бразилія), Neon. Не лише стартапи впливають на фінансовий сектор – великі банки також активно співпрацюють із фінтех-компаніями. Наприклад, ING Bank підтримує понад 100 фінтех-стартапів, а Citi Bank розробляє інноваційні платформи, такі як Citi FinTech

Open Innovation Challenge. У Європі діяльність необанків регулюється Директивою PSD2, яка діє з 2018 року. Завдяки лояльному регулюванню, доступу до інвесторів та низькому оподаткуванню, Великобританія стала найпривабливішою країною для створення та розвитку необанків [8, с. 261–262]. Стрімке зростання необанків у Європі та США за останні роки суттєво змінило фінансовий ландшафт, створивши серйозну конкуренцію традиційним банкам. Завдяки зручним мобільним додаткам, швидкому відкриттю рахунків та мінімальним комісіям, необанки залучають дедалі більше клієнтів, змушуючи класичні фінансові установи переглядати свої підходи до обслуговування.

Хоча телефонний банкінг з'явився ще наприкінці 1980-х років, його стрімкий розвиток розпочався після 2010 року завдяки технологічним гігантам Apple і Google. Вони створили потужне програмне забезпечення, яке дозволило користувачам керувати фінансами безпосередньо зі смартфона, відкриваючи доступ до мобільних платежів, переказів та інших банківських операцій у будь-який час і з будь-якої точки світу. Але з 2016 року Європа випередила США за рівнем розвитку інтернет-банкінгу. Це стало можливим завдяки впровадженню єдиних стандартів платежів та створенню спільної платіжної платформи Single Euro Payments Area (SEPA), яка спростила фінансові операції в межах ЄС та забезпечила більш безпечні й швидкі транзакції [8, с. 263]. Такі технологічні інновації не лише полегшують доступ до фінансових послуг, а й сприяють появі нових фінансових рішень, змінюючи сам підхід до банківського обслуговування та роблячи його максимально зручним і ефективним для користувачів.

Попри значні інвестиції в цифрові технології, фінансові показники українських банків у 2021–2023 роках демонструють тенденцію до погіршення. Основні причини – зниження прибутковості, посилення конкуренції та зростання витрат. Чиста процентна маржа, комісійний дохід і рентабельність активів (ROA) знижуються, що свідчить про зменшення попиту на кре-

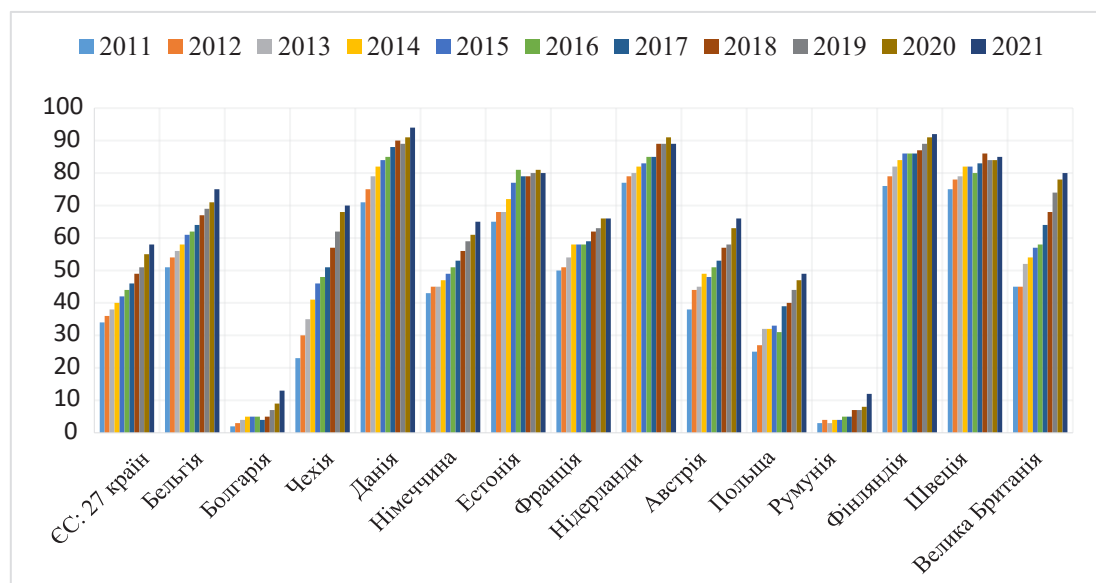


Рисунок 1 – Динаміка частки користувачів інтернет-банкінгу серед населення країн ЄС 2011–2021 рр., %

Джерело: складено автором за даними [8, с. 261]

дити та зростання витрат на обслуговування клієнтів [9, с. 16]. Додатково, зовнішні фактори, зокрема війна Росії проти України, посилили ризики для банківського сектору, спровокували інфляцію та зменшили економічну активність, що негативно вплинуло на дохідність фінансових установ.

Застосування інноваційних технологій приносить значні переваги для банківського бізнесу України. Серед основних позитивних змін можна виділити ефективніше використання ресурсів банку, зниження операційних витрат та скорочення потреби у фізичних відділеннях без втрати якості обслуговування клієнтів. Також цифровізація сприяє мінімізації особистих контактів між клієнтами та банківськими працівниками, що підвищує зручність і безпеку взаємодії. У табл. 2 розглянуто, які саме інноваційні рішення та технології впроваджують у банківському секторі України та світі для досягнення цих результатів.

Цифрова трансформація банків України покращує обслуговування та стійкість системи, але водночас загострює конкуренцію. Впровадження директиви PSD2, ліцензування необанків і регулювання криптоактивів стимулювали інновації, розширили доступ до банківських послуг і підвищили безпеку. ПриватБанк і Монобанк лідирують у цифровізації завдяки мобільним сервісам та API-рішенням, тоді як Ощадбанк і ПУМБ розвиваються повільніше [9, с. 16]. Для збереження конкурентоспроможності банки прискорюють впровадження технологій та адаптуються до нових викликів.

Діджиталізації ринку в банківському секторі економіки України розвивається швидкими темпами завдяки різним технологіям (табл. 1). Особливої уваги заслуговує технологія шерінг – обмін фінансовими ресурсами чи інформацією. Наприклад, шерінг цифрового паспорта через застосунок «Дія», дозволяє клієнтам банку підтверджувати особистість та надавати документи онлайн. Це дає змогу відкривати рахунки без відвідування відділення, спрощуючи банківські послуги. Клі-

єнт генерує QR-код або штрих-код, банк зчитує його, отримує дозвіл на обробку даних та надає послугу. Спочатку ця технологія була доступна лише у ПриватБанку, Монобанку та А-Банку, але швидко поширилася. Мінцифра заявляє, що банк може впровадити шерінг за 72 години. Сьогодні його підтримують і інші банки, зокрема Креді Агріколь, Таскомбанк. У США популярний шерінг коштів, наприклад, через платформу Kiva, що надає позики без участі банків, створюючи конкуренцію інтернет-банкінгу [10]. Для українських банків перспективним є впровадження шерінгу ресурсів та співпраця з такими платформами, що дозволить отримувати прибуток за посередницькі послуги.

Впровадження вище зазначених технологій у банківський сектор неможливе без залучення штучного інтелекту. У 2021 році ринок ШІ в банківському секторі оцінювався у 5,13 млрд доларів США, а до 2030 року його прогнозують на рівні 64,03 млрд доларів, із середнім щорічним зростанням 32,36%. З переходом на цифрові технології та штучний інтелект банки оптимізують свою структуру, що веде до скорочення кількості відділень. За останні п'ять років кількість банківських відділень в Україні стабільно зменшувалася, особливо під час пандемії у 2020 році та в перше півріччя 2022 року через воєнний стан. Загалом, з початку 2019 року кількість відділень скоротилася на 40%, і на початок 2024 року їх залишилося 5138. Найбільше закрили відділення «Ощадбанк» (1448, або 55%) та «ПриватБанк» (889, або 44%) [11, с. 225]. Ці банки активно впроваджують цифрові технології, замінюючи традиційні відділення цифровими сервісами, мобільними застосунками та дистанційним обслуговуванням, що робить їх більш зручними для клієнтів.

Діджиталізація банківського сектору також вимагає залучати й такі технології як блокчейн, який забезпечує надійність і прозорість транзакцій, усуваючи посередників, а орен-банкінг відкриває API для фінтех-компаній, сприяючи створенню нових сервісів і покращенню

Таблиця 1 – Сучасні технології діджиталізації банківської сфери

Технологія	Опис	Основні переваги	Основні недоліки
Блокчейн	Розподілена база даних для безпечного збереження та обробки фінансових транзакцій.	Безпека, прозорість, зниження витрат.	Складність впровадження, регуляторні обмеження.
Реконсиляція	Контроль правильності переказів за встановленими показниками платіжної системи.	Підвищена точність, автоматизація процесів.	Залежність від платіжних систем, необхідність перевірок.
Транскордонні перекази	Швидші та дешевші міжнародні перекази завдяки блокчейну.	Миттєві перекази, низькі комісії.	Потреба в глобальному прийнятті, нормативні бар'єри.
Шерінг у банківському секторі	Обмін фінансовими ресурсами чи інформацією, зокрема через застосунок «Дія».	Швидке оформлення документів, зручність для клієнтів.	Питання захисту даних, необхідність правового регулювання.
Орен-банкінг	Модель, де банки відкривають API, спрощуючи взаємодію з клієнтами та фінансовими сервісами.	Розширення фінансових можливостей, зручність сервісів.	Регуляторні виклики, можливі загрози конфіденційності.
Краудфандинг	Залучення коштів від багатьох людей для розвитку проєктів, як альтернатива кредитуванню.	Доступ до альтернативного фінансування.	Ризики шахрайства, відсутність гарантій повернення коштів.
Банкінг у хмарах	Використання хмарних технологій для зберігання та обробки банківських даних.	Гнучкість, масштабованість, доступність даних.	Безпека зберігання даних, вразливість до атак.

Джерело: складено автором на основі [10]

взаємодії з клієнтами. Водночас краудфандинг пропонує альтернативу традиційному кредитуванню, дозволяючи залучати кошти напряму від інвесторів. Для ефективного впровадження цих інновацій необхідна потужна цифрова інфраструктура, яку забезпечує банкінг у хмарах, дозволяючи банкам оптимізувати витрати, зберігати та обробляти дані у віддалених сховищах [12]. Усі ці технології разом створюють нову реальність фінансової галузі, де клієнти отримують зручні, гнучкі та безпечні послуги без зайвих бюрократичних процесів.

Діджиталізації банківської сфери в Україні та світі також стикається й з багатьма викликами, серед яких компетентність менеджменту у сфері цифровізації. За даними McKinsey, лише 20% керівників володіють необхідними цифровими навичками, а менш як 5% компаній мають технологічні комітети, здатні компенсувати цей брак. Тому відповідальність за цифрову трансформацію успішного банку лежить безпосередньо на керівниках підрозділів [13, с. 81]. Вони повинні не лише приймати стратегічні рішення щодо діджиталізації, а й контролювати їх реалізацію, усувати перешкоди та активно брати участь у впровадженні інновацій, а не просто передавати ці завдання підлеглим. З розвитком цифрових технологій змінюються і вимоги до навичок банківських працівників.

Сучасний банківський фахівець повинен бути цифрово грамотним, розуміти технології та вміти ефективно застосовувати їх у роботі. В умовах зростання обсягів даних важливими стають аналітичні навички, які дозволяють опрацьовувати великі масиви інформації та приймати обґрунтовані рішення. Орієнтація на клієнта вимагає високого рівня комунікації та вміння надавати якісний сервіс через різні канали зв'язку [14, с. 101]. Водночас успіх банківської діяльності все більше залежить від командної роботи, співпраці між працівниками та відкритості до інновацій. Оскільки технології змінюються надзвичайно швидко, гнучкість і здатність до адаптації стають критично важливими, що передбачає постійне навчання та вдосконалення навичок.

Також необхідно враховувати як позитивні, так і негативні наслідки діджиталізації банківського сектору, що систематизовано у табл. 2.

Стратегічні напрями державної політики у сфері діджиталізації свідчать про те, що оцифрування бізнесу та створення нових ІТ-послуг для громадян є одним із ключових пріоритетів сучасності. Війна в Україні, безумовно, обмежує можливості фінансування цифрових ініціатив, проте відповідно до плану відбудови United 24, до кінця 2025 року передбачено залучення 69,2 млрд грн європейських інвестицій для розвитку цифрової економіки. Значна частина цих коштів буде спрямована на підтримку стартапів, як українських, так і міжнародних, які реалізовуватимуться в Україні, що сприятиме інноваційному розвитку та зміцненню цифрової інфраструктури країни [11, с. 48]. До 2030 року цифрова економіка формуватиме 50–60% ВВП провідних країн світу. В Україні цей показник може сягнути 65%, за умови швидкої цифрової трансформації економіки протягом 3–5 років [1, с. 23]. Такий розвиток сприятиме зростанню технологічного сектору, підвищенню конкурентоспроможності та інтеграції України в глобальну цифрову економіку.

Висновки. Сучасні тенденції розвитку банківського сектору України підтверджують, що цифровізація стала ключовим напрямом його модернізації. Аналіз стану впровадження цифрових технологій свідчить про значний прогрес у створенні мобільних додатків, онлайн-банкінгу та автоматизованих сервісів. Водночас порівняння з міжнародним досвідом показує, що в багатьох розвинених країнах активно використовуються передові технології, такі як штучний інтелект, блокчейн і великі дані, що дозволяє забезпечувати ще вищий рівень персоналізації та безпеки банківських операцій.

Діджиталізація банківської системи має низку переваг. Серед основних – підвищення доступності фінансових послуг, зручність проведення транзакцій, зменшення витрат на обслуговування клієнтів та оптимізація внутрішніх процесів банків.

Водночас цифровізація несе певні ризики та виклики. Зокрема, кіберзагрози, технічні збої, недостатній рівень цифрової грамотності населення та нормативно-правові обмеження можуть уповільнювати темпи розвитку цифрового банкінгу. Український ринок потребує подальшого вдосконалення законодавчої бази, посилення кібербезпеки та активного залу-

Таблиця 2 – Наслідки цифровізації банківського сектору

Категорія	Тип наслідку	Опис
Зручність для клієнтів	Позитивний	Клієнти можуть здійснювати банківські операції з будь-якого місця та в будь-який час через мобільні додатки або онлайн-платформи.
Швидкість та ефективність	Позитивний	Автоматизація процесів прискорює обробку операцій та скорочує час очікування.
Розширення доступності	Позитивний	Цифрові канали дають змогу банкам надавати послуги у віддалених регіонах без фізичних відділень.
Інновації та конкурентоспроможність	Позитивний	Технології сприяють розробці нових продуктів і сервісів, підвищуючи конкурентоспроможність банків.
Кібербезпека	Негативний	Ріст цифрових каналів підвищує ризики кібератак та загрозу витоку фінансових даних клієнтів.
Втрата робочих місць	Негативний	Автоматизація процесів скорочує кількість робочих місць, особливо у традиційних відділеннях.
Ексклюзія	Негативний	Люди без доступу до цифрових технологій або без необхідних навичок можуть опинитися поза банківською системою.
Залежність від технологій	Негативний	Банки стають залежними від технологій, що може призвести до проблем у разі технічних збоїв або атак.

Джерело: складено автором на основі [14, с. 101]

чення інноваційних рішень, що вже ефективно працюють у зарубіжних фінансових системах.

Загалом цифрова трансформація банківської системи України є незворотнім процесом, який має значний потенціал для підвищення конкурентоспроможності національного фінансового ринку. Для успішної реалізації цього

потенціалу необхідно вдосконалювати нормативно-правову базу, запроваджувати передові технології, підвищувати рівень фінансової грамотності населення та розвивати ефективні механізми кіберзахисту. Це дозволить створити сучасну, гнучку та технологічно просунуту банківську систему, здатну відповідати викликам цифрової ери.

Список використаних джерел:

1. Ткачук Н. Діджиталізація фінансово-економічної сфери в Україні: стан та перспективи розвитку. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки. Фінанси, банківська справа та страхування*. 2022. Вип. 3. С. 18–28. DOI: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2022-03-18-28>
2. Копилова О. В., Пічугіна Ю. В., Гончар К. О. Діджиталізація банківського сектору України – виклики та перспективи. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 50. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-47>
3. Лапін А. В., Грінчук І. О., Оленюк Д. О. Діджиталізація економіки в Україні: сучасний стан та перспективи. *Ефективна економіка*. 2022. Вип. 7. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.7.22>
4. Тімінський О. Г., Войтенко О. С., Райчук І. В. Аналіз моделей і методів діджиталізації бізнес-процесів. *Управління розвитком складних систем*. 2021. Вип. 46. С. 38–47. DOI: <https://doi.org/10.32347/2412-9933.2021.46.38-47>
5. Бондаренко Л., Подарин А. Особливості діджитал-трансформації банківського сектору України. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 4. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-28>
6. Jihen Bousrih. The impact of digitalization on the banking sector: Evidence from fintech. *Asian Economic and Financial Review*. 2023. Вип. 13(4). Р. 269–278. DOI: <https://doi.org/10.55493/5002.v13i4.4769>
7. Ганзюк С. М., Калініченко Т. О. Цифрова трансформація в банківському бізнесі. *Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету*. 2023. Вип. 2(7). DOI: [https://doi.org/10.31319/2709-2879.2023iss2\(7\).293754pp70-76](https://doi.org/10.31319/2709-2879.2023iss2(7).293754pp70-76)
8. Дроботія Я. А., Бражнік Л. В. Діджиталізація банківської діяльності та платіжних систем. *Інфраструктура ринку*. 2021. Вип. 51. С. 261–267. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastructure51-42>
9. Зянько В. Нечипоренко Т. Цифрова трансформація банківського сектору: сучасні тренди та вектори розвитку. *Innovation and Sustainability*. 2024. Вип. 4. С. 6–11. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2024.4.6.21>
10. Романовська Ю. А., Складанюк М. С. Діджиталізація банківського сектору в умовах пандемії. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 36. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-4>
11. Кретов Д. Ю., Міндова О. І. Цифровізація банківського сектору України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Сталлий розвиток економіки*. 2024. Вип. 2 (49). С. 223–228. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-35>
12. Болдова А., Болдов А. Діджиталізація банківських сервісів як передумова подальшого розвитку фінансового простору України. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 42. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-8>
13. Андрющенко І. С., Скидан В. Л. Цифрова трансформація банківського сектору України. *Бізнесінформ*. 2023. Вип. 12. С. 77–82. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-12-77-82>
14. Данік Н., Торлопов А. Вплив цифрової трансформації на банківський сектор України. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2024 Vol. 3(3). Р. 95–103. DOI: <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20240303.09>

References:

1. Tkachuk, N. (2022). Didzhytalizatsiia finansovo-ekonomichnoi sfery v Ukraini: stan ta perspektyvy rozvytku [Digitalization of the financial and economic sphere in Ukraine: current state and development prospects]. *Ekonomichnyi chasopys Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Finansy, bankivska sprava ta strakhuvannia – Economic Journal of Volyn National University named after Lesya Ukrainka. Finance, Banking and Insurance*, 3, 18–28. DOI: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2022-03-18-28>
2. Kopylova, O. V., Pichuhina, Yu. V., & Honchar, K. O. (2023). Didzhytalizatsiia bankivskoho sektoru Ukrainy – vyklyky ta perspektyvy [Digitalization of the banking sector of Ukraine – challenges and prospects]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, 50. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-47>
3. Lapin, A. V., Hrinchuk, I. O., & Oleniuk, D. O. (2022). Didzhytalizatsiia ekonomiky v Ukraini: suchasnyi stan ta perspektyvy [Digitalization of the economy in Ukraine: current state and prospects]. *Efektivna ekonomika – Effective Economy*, 7. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.7.22>
4. Timinskyi, O. H., Voitenko, O. S., & Raichuk, I. V. (2021). Analiz modelei i metodiv didzhytalizatsii biznes-protseviv [Analysis of models and methods of digitalization of business processes]. *Upravlinnia rozvytkom skladnykh system – Management of Complex Systems Development*, 46, 38–47. DOI: <https://doi.org/10.32347/2412-9933.2021.46.38-47>
5. Bondarenko, L., & Podaryn, A. (2022). Osoblyvosti didzhytal-transformatsii bankivskoho sektoru Ukrainy [Features of the digital transformation of the banking sector of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, 4. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-28>
6. Bousrih, J. (2023). The impact of digitalization on the banking sector: Evidence from fintech. *Asian Economic and Financial Review*, 13(4), 269–278. DOI: <https://doi.org/10.55493/5002.v13i4.4769>
7. Hanzhuk, S. M., & Kalinichenko, T. O. (2023). Tsyfrova transformatsiia v bankivskomu biznesi [Digital transformation in banking business]. *Ekonomichnyi visnyk Dniprovskoho derzhavnoho tekhnichnoho universytetu – Economic Bulletin of Dnipro State Technical University*, 2(7), 70–76. DOI: [https://doi.org/10.31319/2709-2879.2023iss2\(7\).293754pp70-76](https://doi.org/10.31319/2709-2879.2023iss2(7).293754pp70-76)
8. Drobotia, Ya. A., & Brazhnyk, L. V. (2021). Didzhytalizatsiia bankivskoi diialnosti ta platizhnykh system [Digitalization of banking activities and payment systems]. *Infrastruktura rynku – Market Infrastructure*, 51, 261–267. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastructure51-42>
9. Zianko, V., & Nechiporenko, T. (2024). Tsyfrova transformatsiia bankivskoho sektoru: suchasni trendy ta vektory rozvytku [Digital transformation of the banking sector: current trends and development vectors]. *Innovation and Sustainability*, 4, 6–11. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2024.4.6.21>
10. Romanovska, Yu. A., & Skladaniuk, M. S. (2022). Didzhytalizatsiia bankivskoho sektoru v umovakh pandemii [Digitalization of the banking sector in the context of the pandemic]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, 36. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-4>

11. Kretov, D. Yu., & Mindova, O. I. (2024). Tsyfrovizatsiia bankivskoho sektoru Ukrainy: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku [Digitalization of the banking sector of Ukraine: current state and development prospects]. *Stalyi rozvytok ekonomiky – Sustainable Economic Development*, 2(49), 223–228. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-35>
12. Boldova, A., & Boldov, A. (2022). Didzhytalizatsiia bankivskykh servisiv yak peredumova podalshoho rozvytku finansovoho prostoru Ukrainy [Digitalization of banking services as a prerequisite for the further development of Ukraines financial space]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, 42. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-8>
13. Andriushchenko, I. S., & Skydan, V. L. (2023). Tsyfrova transformatsiia bankivskoho sektora Ukrainy [Digital transformation of the banking sector of Ukraine]. *Biznesinform – Businessinform*, 12, 77–82. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-12-77-82>
14. Danik, N., & Torlopov, A. (2024). Vplyv tsyfrovoy transformatsii na bankivskyi sektor Ukrainy [The impact of digital transformation on the banking sector of Ukraine]. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*, 3(3), 95–103. DOI: <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20240303.09>

Prosovykh Olha, Chuchman Ihor-Bohdan, Grybyk Ihor
Lviv Polytechnic National University

ANALYSIS OF THE STATE AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF THE MARKET DIGITALIZATION IN THE BANKING SECTOR OF THE ECONOMY OF UKRAINE AND ABROAD

In modern conditions, the digital transformation of the banking sector is becoming not only a trend, but also a necessity to ensure the competitiveness of financial institutions. Technological changes cover all aspects of banking activities, contributing to the automation of processes, expanding access to services and increasing the level of customer orientation. The introduction of online banking, mobile applications, artificial intelligence and blockchain technologies allows simplifying financial transactions, reducing operating costs and increasing the efficiency of risk management. World experience shows that the digitalization of the banking sector not only contributes to the growth of the quality of services, but also creates new challenges, including cybersecurity issues, regulatory restrictions and the need for customers to adapt to new technologies. In Ukraine, the process of digitalization of the banking market is gaining momentum, but it faces a number of barriers related to the uneven level of technological development, legal aspects and customer trust in digital services. The purpose of this article is to analyze the state and prospects for the development of digitalization of the banking sector in Ukraine and the world, to identify key trends and factors influencing the process of digital transformation. The study reviewed scientific works and practical cases of the implementation of digital solutions in the banking sector; conducted a comparative analysis of the level of digitalization in different countries, and also identified the main problems that hinder the development of digital banking in Ukraine. The results of the study indicate that the digital transformation of the banking sector is an important factor in its further development. The use of modern technologies allows financial institutions to increase the efficiency of their activities, expand their client base and ensure stable growth in a globalized economy. However, to fully realize the digital potential, it is necessary to address regulatory issues, strengthen cybersecurity measures, and promote financial literacy among the population. The findings may be useful for further research in the field of digital transformation of the banking sector and the development of practical recommendations for financial institutions.

Keywords: digital transformation, information technology, competitiveness of financial institutions, cybersecurity, financial literacy of the population.

JEL classification: E58, V15